

GİRİŞ

Lister 1860 yılında sterilize cerrahi tekniği gelişinceye kadar biomalzemeler uygulanamıyordu. Bunun nedeni enfeksiyon oluşumunun önüne geçilememesi. İlk başarılı uygulamalar iskelet sisteminde gerçekleştirildi.

1900 yılında kırık kemiklerin iyileştirilmesi için kullanılan destek plakaları. Bunun ilk örnekleridir. Bu ilk uygulamalarda bazı destek kemik plakaları kırıldı. Bunun nedeni dizayn hatası ile ince olmalarıdır. Köşelere yapılan basınçlara karşı dirençsizdir. Vanadyum çeliği iyi mekanik özellikleri olmasına karşın vücutta korozyona uğruyordu. 1930'lu yıllarda çelik ve Co-Cr alaşımları ile daha başarılı sonuçlar alındı.

2.Dünya savaşında savaş pilotları yaralandıkları zaman vücutları polimetilakrilat gibi polimer malzemeden etkilenmediği gözlenmiştir. Bu nedenle PMAA yaygın olarak kullanılmaya başlandı. Özellikle kafa travmalarında kafatasında eksik olan bazı ufak kısımları kemiğinin yerini aldı.

1950 yılına gelindiğinde malzeme ve cerrahideki gelişmelere paralel olarak kan damarlarının ypnılması için de bu malzeme kullanıldı.

1960 yıllarında kalp kapakçıkları ve eklem protezleri geniş olarak kullanılmaya başlandı.

Bir biyomalzeme, fizyolojik sisteme giren ve ilaç özelliğine sahip olmayan bir maddedir. Biomalzemeler vücut dokusu veya organın işlevini yerini alır veya işlevi güdüler.

Bir hastalığı veya fiziksel hasarı tedavi etmek için kullanılmayan çeşitli malzemeler kullanılmaktadır. Yaygın olarak kullanılanlar diş dolgusu, ameliyattan sonra ki dikişler için kullanılan iplikler. Biomalzemenin diğer bir tanımı

Biomalzeme:canlı bir sistemin parçası yerine kullanılan veya canlı hücre ile birlikte yakın teması olan sentetik malzemelerdir.

Clemson Üniversitesinde biomalzemenin tanımı şu şekilde yapılmaktadır;

Canlı bir sistemin içine uygun olarak yerleştirilen farmakolojik etkisi olmayıp sadece fonksiyonel etki yapan malzemelerdir.

Biyolojik malzemeler ise biyolojik sistem tarafından üretilen ve bağışıklık sistemine tamamen uyumlu malzemelerdir. Örneğin diş minesi, tırnak, ...

Kulaklık biyolojik bir malzeme değildir, çünkü biyolojik yapı içinde değildir. Biomalzemeler bir hastalık veya travma sonucu işlevini kaybeden vücutun o kısmına yerleştirilen ve o kısmın iyileşmesi için destek veren veya işlevini daha hale getiren veya anormallikleri düzelter malzemelerdir.

Bir biyomalzeme, amaçlanan işlevi bakımından mekanik olarak uyum sağlayabilecek nitelikler içermelidir. Örneğin istenen incelikte(shear), dayanıklılıkta(stress), esneklikte(strain), Young'un modülü uyum sağlamada(compliance, esnek/dayanıklılık (tensile) ve ısı iletimi gibi özellikler uygulamada aranan özelliklerden bazılarıdır. Ayrıca doku ve organlarla tok sık etkileşim yapmamalıdır. Vücut sıvılarının hücre yapısını bozmamalıdır. Bazı uygulamalarda materyalin implantla etkileşimi arzu edilir. Örneğin Fibröz kapsul oluşumu implantın hareketini durdurur.

Bio malzemelerin rolü tıptaki gelişmelerden etkilenmiştir. Örneğin antibiyotiklerin kullanılması ile enfeksiyonların azalması, ameliyat tekniklerinin

gelişmesi daha önce kullanılması mümkün olmayan malzemeler kullanılmaya başlanılmıştır.
Bedenimizdeki biomalzemelerin performansını değişik kavramsal boyutlarla ele alınırsa; üç boyut öne çıkar

1. Sorun

2. Doku,organ ve sistem düzeyleri

3. Metal,polimer,seramik veya kompozitler

Biomalzemelerin vücuda etkisi ile vücutun biomalzemelere etkisi karşılıklıdır. Son uygulamalar yapısal işlevler ile ilgilidir. Karmaşık kimyasal işlevleri veya karmaşık elektrik-elektrokimyasal işlevler(Beyin ve duyu organları) biomalzemeler ile karşılanamamaktadır.

ÇEŞİTLİ YERLERDE KULLANILAN BİOMALZEMELER

<u>Duyu ve Sinir Sistemi</u>	<u>İşlevi</u>	<u>Biomalzemeler</u>
Yapay vitröz	Gözün vitröz boşluğunu doldurur	PGMA, silikon, teflon
Korneo Protezi	Retinaya optikal bir yoi sağlar	PMMA, hidrojel
Intraocular Lens	Kataraktın neden olduğu scurunları düzeltir	PMMA(lens):nylon, Polipropilen, Pt,Ti,Au
Yapay göz yaşı kanalı	Kronik tıkanmayı önler	PMMA
Yapay Östaki borusu	Temiz açık havalandırma yolu sağlar	Silikon kauçuk, teflon
Sinir Tubulasyon	Deformasyona uğrayan sinirleri kalkarı gibi korur	silikon membran, çözenekli cerrahi metaller
Orta kulak protezi	Orta kulakta hasarlı Kemiklerin yerini alır	PMMA,metalik tel (PTFE+karbon fiber), Biocam.
İşitme ve Görme protezleri	Görme ve İşitmeyi aksaklıklarını giderir.	Naylon veya PMMA
Elektriksel anestezi	Kronik ağrıyı giderir	Pt ve Pt-İr tel ve Elektrodlar Ta-Ta ₂ O ₅ elektrodlar paslanmaz çelik,silikon kauçuk, PMMA.
İşitme ve Görme Bozuklukları	İşitme ve Görmeyi tamir etme	Yukarıdaki malzemeler
Sara nöbetlerinin Elektriksel kontrolü	Beyine elektriksel Sinyalleri gönderir	" " "
Elektrofrenik Uyarım	Nefes almayı elektriksel	" " "

Olarak kontrol eder

İdrar kontrolü..... İdrarın kontrol edilmesini sağlar..... " " "

Kalp ve kardiovaskular

Sistemde;

Miyokardial ve endokardial ..... Kalp ritmini Düzenli tutar..... Paslanmaz çelik, Ti,
Uyarıcı(Kalp Düzenliyecisi) Silikon kauçuk, Epoksi
Reçineler,Pt veyaPt-Ir
Alaşımlı elektrodlar.

Kronik şant ve katater..... Hemodiyalize yardımcı olur..... Polietilen,Hidrofilik
Kaplamlar.

Kardiak kalp kapakçıkları..... Bozuk kapakçıkların yerine..... Co-Cr alaşımları, Düşük
takılır temperetürlü isotropik
karbon,Ti alaşımı ile
pirolitik karbon disk.

İskelet Sistemi

Yapay diz,omuz,dirsek,bilek....Kırık ve artiritli kireçlenmiş.....316Lpaslanmaz çelik,
Kemiklerin yerini alır Co-Cr alaşımı,Ti /Al/V/
Co-Cr-Mo-Ni alaşımı
Yüksek Moleküllü PE.
Polyaasetal polimer

Kemikleri bağlayan vida.....Kırıkların tamirinde.....316L paslanmaz çelik,
Çubuklar Co-Cr alaşımı, polisülfon
Karbon fiber komposit,
Biocam-metal fiber
Komposit.Poliglikolik asid
Komposit. Polilaktik asid.
Ti ve Ti alaşımları.

Intramoduler çiviler.....Kırıkları destekleyici..... Yukarıdaki malzemeler

Harrington Çubukları.....Kronik bel kemiği eğrilmeleri..... " "

Sürekli takılacak kalça .....Eksik kemiklerin yerine takılır....
Kemiği protezi

Bel kemiği aralıklarının.....Doğuştan şekil bozukluğu.....Al₂O₃
Düzenlenmesi için olan bel kemiği için

Kas ve sinirlerin işlevsel..... Kasları elektriksel olarak.....Pt, Pt-Ir elektrod, silikon
Bozuklukları için kontrol eder Teflon.

Yumuşak Doku

Yumuşak Doku

Kulak, yanak, burunda..... Doku kaybı yerine	Tümör, travma veya hastalıklı..... Doku yerine	Silikon kauçuk, PE, PTFE, akışkan silikon,
Meme Protezi.....	estetik veya problemlili durumda.....	Silikon jel, kauçuk, Dakron.....
Kafa ve yüz kemiklerinde.....	Bozuk dokuları doldurur.....	akrilik reçine, PE ve PEU ile kaplanmış poli etilen Tetra fitalat mask.
Kıkırdak doku.....	Kıkırdak dokudaki doku kayıpları.....	Kristallendirilmiş Hidrojel-PVA, Poli ürethan PTFE grafit fiber.

Çeşitli Yumuşak Doku

Yapay ureter, idrar torbası..... Bağırsak çeperleri	Hastalıklı Doku yerine.....	Teflon, Naylon-Poli üretan kompozit, silikon Kauçuk, Poli karbolaktan PCA film kompozit.
Hidrosafalide şant(Beyin de..... Omirlilik sıvısının toplanması)	Beyindeki basıncını..... giderilmesi için omirlilik Sıvısının dolaşımı Gerçekleştirilir.	Silikon kauçuk

Diş uygulamaları

Çene kemiklerin yerine	Bozuklukları düzeltmek.....	PTFE karbon kompozit gözenekli Al_2O_3 , Biocam, yarı hidrojel-gözenekli tri kalsiyum fosfat.
(Spiral silindir, tabii veya..... Modifiye kök şeklinde)Diş.....	Hastalıklı, sallanan, hucarlı..... dişlerin yerine kullanılır	Paslanmaz çelik, Al_2O_3 -bio cam, Co-Cr-Mo alaşım
Ortodontik bağlantılar.....	Diş yerleşim bozuklukları.....	Biocam ile kaplanmış Al_2O_3 , biocam ile kaplanmış vitalyum

BIOMALZEMELERİN PERFORMANSI

Biomalzemelerin başarısını etkileyen etmenler:

- Malzemenin özellikleri
- Dizayn
- Bio uyum özelliği

Biomalzeme Mühendisinin sorumluluğu dışındaki etmenler:

- Cerrahinin kullandığı teknikler
- Hastanın durumu
- Hastanın aktivitesi

Eğer başarısızlığın olasılığını f derseniz, güvenilirlik şu şekilde ifade edilir:

$$r=1-f$$

r =güvenirlik

f =başarısızlık

Eğer birden fazla başarısızlık durumu varsa, toplam güvenilirlik r_1 ile ifade edilir.

$$r_1=1-f_1$$

$$r_1=r_1r_2\ldots\ldots\ldots r_n$$

- Buna bağlı olarak bir başarısızlık nedeni çok iyi kontrol edilse bile, diyelim ki kırılma diğer başarıyı etkileyen nedenlerden herhangi birinin gerçekleşmesi halinde kırılma önlenmezse rağmen, enfeksiyona neden olabilir. Vücudun direnç sisteminin implant üzerindeki olumsuz etkisini olumsuz hale dönüştürebilir.
- Implantın toksik enfeksiyon veya kanserojen etkileridir.

Buna göre biyolojik yapıya uyum sağlanması biomalzemenin en önemli özelliklerinden biridir. Biomalzemenin diğer işlevleri yanında Biyolojik uyum (biocompatibility) yapay bir implantın çevredeki dokular ve vücut tarafından kabulü anlamına gelir.

Örnek Problem:

Dize yerleştirilen implantın başarısızlık olasılığı;

1. Enfeksiyon %5
2. Aşınma %3
3. Gevşeme %2
4. Ameliyat komplikasyonları %1
5. Kırılma %4

- a) İlk yıl içindeki güvenilirliği hesaplayınız.
- b) Ayrıca hastaların %10 u aşırı ağrılardan şikayet etmektedir. Bu durum da güvenilirliği hesaplayınız.

Yanıt: a) $r=(1-0.05)(1-0.03)(1-0.02)(1-0.01)=0.89$ güvenilirlik: %89. %11 veya 10 uygulamada bir uygulama başarısızlıkla sonuçlanacak demektir.

- b) $r=0.89-0.10=0.79$ yaklaşık %80 dir. Buradaki başarısızlık süreçleri birbirinden bağımsızdır. Gerçekte acının (ağrının) implantın gevşemesinden ileri gelebilir veya

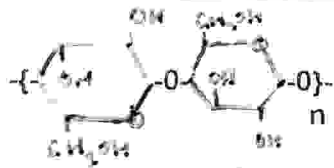
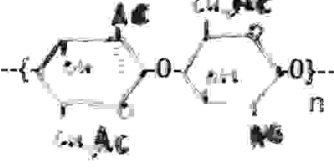
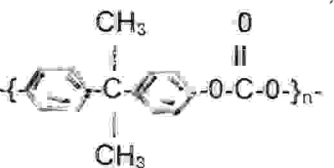
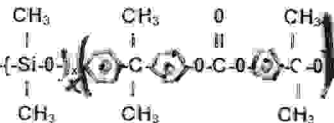
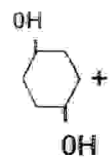
Kırılma	$f_k=0.01\exp(+0.12t)$
Aşınma	$f_a=0.01\exp(+0.1t)$
Ameliyat	
Hatası	$f_h=0.001$

Polimer ve Plastikler

Polimerler biomalzemelerin önemli bir sınıfıdır. Yolları ve özellikleri bakımından çok çeşitlilik gösterirler. Polimerin temel yapısı karbon zinciridir. Ester, ether, sülfid veya amid bağları ile silikon yapıda polimer zincirinde bulunabilir. Aşağıdaki tabloda değişik polimerlerin kimyasal yapıları ve biomalzeme olarak kullanıldığı yerler verilmiştir.

Polimer	Formülü	Uygulamaları
Polietilen (Yüksek Molekül ağırlıklı)	$-(CH_2-CH_2)_n-$	Ortopedik
Polipropilen	$\begin{array}{c} CH_3 \\ \\ -(CH-CH_2)_n- \end{array}$	Şırınga, kateter, diyaliz, kalp kapakçığı, kalp ameliyatlarında kullanılan iplikler,
Polivinilklorür	$\begin{array}{c} -(CH_2-CH)_n- \\ \\ Cl \end{array}$	Kan torbaları, oksijen ve diyaliz tüpleri, kateter, oksijen maskesi
Politetrafluoretilen (Teflon TFE ^R)	$-(CF_2-CF_2)_n-$	Ortopedik, sinir sistemi ameliyatlarında klips
Poliakrilonitril (PAN)	$\begin{array}{c} CN \\ \\ -(CH_2-CH)_n- \end{array}$	Diyaliz zarları
Politetrafluor-etilen-Hegzafluorpropilen Kopolimer (Teflon FEP ^R)	$\begin{array}{c} CF_3 \\ \\ -(CF_2-CF_2-CF_2-CF-CF_2)_n- \end{array}$	Ortopedik
Poliakrilik asid	$\begin{array}{c} -(CH_2-CH)_n- \\ \\ OH-C=O \end{array}$	Diş dolguları
Polimetilmetakrilat (PMMA)	$\begin{array}{c} CH_3 \\ \\ -(CH_2-C)_n- \\ \\ O=C-OCH_3 \end{array}$	Sinir sistemi ile ameliyatlar, ortopedik, kontak lens, göz lensleri, diş protezleri

Selüloz		Diyaliz membranlar
Selüloz Asetat		Diyaliz membranlar
Silikon	$\begin{array}{c} \text{R} \\ \\ \text{-(O-Si-)}_n \\ \\ \text{R}' \end{array}$ $\text{R} = \text{CH}_3, \text{C}_6\text{H}_5$ $\text{R}' = -\text{CH}=\text{CH}_2$	Kalp kapakçığı, estetik cerrahi, oksijen jenaratörü.
Polikarbonat (Lexan ^R)		Oksijen jenaratörlerinde, Kapakçık, kafatası ile ilgili ameliyatlarda.
Silikon polikarbonat kopolimer	 X/y: 1/4 veya 1/1	Oksijen membranlar.
Kopolimer silikon- poliüretan.	$[\text{A}_x\text{B}_y]_n$ A: Poliester veya poliüretan B: Silikon. $x/y = 1/1$	Sol vertikal destekleyici araçlar, aort damarı için balonluk.
Jelatin/resorsinol/ Formaldehit	Jelatin + + CH_2O	Doku yapıştırıcıları.
Formaldehit	$\text{-(CH}_2\text{-O-)}_n\text{-}$	Kalp kapakçığı, Genel yapısal polimer.
Poliüretan	Blok kopolimer şekli $[\text{A}_x\text{B}_y]$ x: 10-30 y: 1-4	Kafater, tüp, suni kalp, Süni kalp pompası.

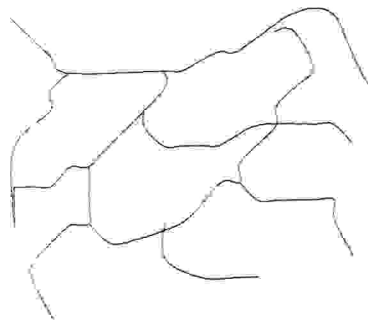
Polisülfid	$[-S-(R-S-S-)_n-R-S-S-R-(S-S-R)_x-]_n-$	Diş malzemeleri
Epiklorehidrin kauçuk	$ \begin{array}{c} (-CH_2-C=C-)_n-CH_2-C-CH- \\ \quad \quad \quad \\ CH_2 \quad H \quad CH_3 \quad CH_2 \\ \\ HC \\ \\ H_2C \quad O \end{array} $	Esnek kalıp malzemeler, diş malzemesi.
Kauçuk(DGEBA) Diglisidbisfenol		Kalp atışlarını düzenleyen pillerin muhafazası

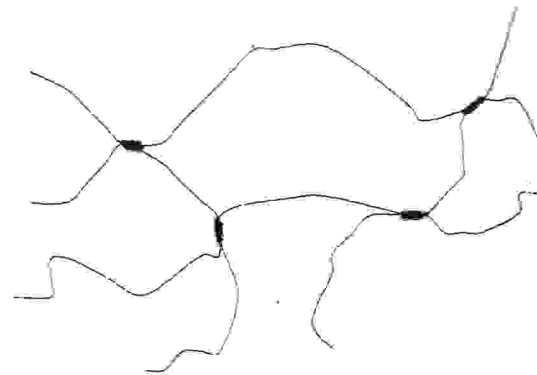
Lineer Polimer Zinciri

Dallanmış Polimer Zinciri

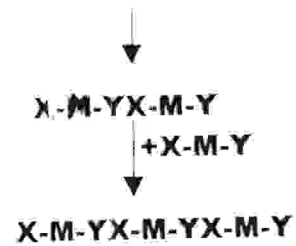

Ağ örgülü Polimer zinciri

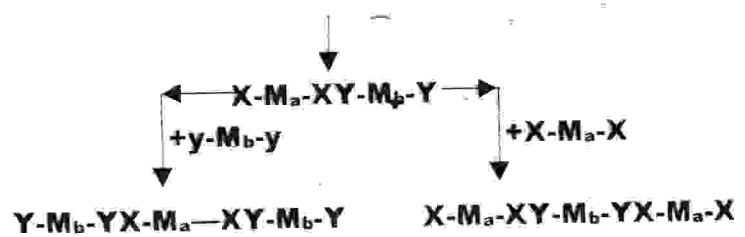

Çapraz bağlanmış Polimer Zinciri

Kademeli Polimerizasyon:
 $X-M-Y + X-M-Y$

Bir monomerli Polimerizasyon

İki monomerli Polimerizasyon